

Д. В. Васильєва
кандидат педагогічних наук,
Інститут педагогіки НАПН України, Київ,
ORCID 0000-0002-4083-681X,
e-mail: vasilyevadarina@gmail.com

НАСТУПНІСТЬ У ФОРМУВАННІ ЦІННОСТЕЙ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ

Освіта - це частина духовного життя суспільства та соціокультурних процесів, що відбуваються в ньому. Її основна функція – підготовка людини до самостійного життя та професійної діяльності на основі набуття досвіду та формування ключових і предметних компетенцій. У сучасних умовах на освіту покладається низка інших (не менш важливих) функцій – пізнавальна, розвивальна, комунікативна, соціальна, культурна, гуманітарна, психологічна, аксіологічна та інші.

Сутність аксіологічної функції освіти полягає у привнесенні в навчальний процес системи цінностей (особистісних, світоглядних, моральних, громадянських, духовних, матеріальних, загальнокультурних, вітальних, суспільних тощо). Спрямованість навчання математики на формування в учнів системи ціннісних орієнтацій називають аксіологічним підходом до навчання. Його ознаками є визнання кожного учасника освітнього процесу активним ціннісно-мотивованим суб'єктом діяльності.

Наука взагалі та математика зокрема мають могутній аксіологічний потенціал, а тому під час навчання математики є всі умови для формування у підростаючого покоління адекватної системи цінностей. Про необхідність запровадження аксіологічного підходу у всі ланки шкільної освіти зазначається у багатьох нормативних документах, зокрема в Інструктивно-методичних матеріалах для проведення експертиз електронних версій проектів підручників. Одна з Науково-методичних вимог до підручника має назву «Реалізація ціннісного компонента у змісті підручника» і розкривається у такий спосіб: «Відповідно до Концепції Нової української школи новий підручник повинен сприяти формуванню системи цінностей, розвитку толерантності, співчуття, справедливості, чесності тощо. Українознавчий компонент навчальної книги необхідно спрямувати на виховання любові до рідного краю та свого народу, пошани до наших історичних діячів та зацікавленості й підтримки народних традицій. Можливості навчального змісту й методичного апарату слід спрямувати для позитивного впливу на формування соціальних цінностей (почуття патріотизму, національної самосвідомості); особистісних цінностей (гуманність, працелюбність, чесність, правдивість тощо)» [1].

Такі вимоги стосуються підручників для всіх навчальних предметів і всіх класів. Розглянемо, як у підручниках математики для початкової, основної та старшої школи реалізується наступність у формуванні ціннісних орієнтацій учнів.

Для учнів початкової школи формування цінностей відбувається у процесі розв'язування задач відповідної тематики: про рідний край, державні символи, українські традиції, збереження здоров'я, бережливе ставлення до довкілля тощо. Формуванню загальнокультурних і національних цінностей сприяють практичні завдання на аналіз і зображення орнаментів і вишивок, виготовлення на основі геометричних фігур аплікацій, витинанок та оберегів.

У старших класах розширюються засоби формування ціннісних орієнтацій (введення нових понять, закріплення теоретичного матеріалу, проектні завдання, дослідницькі задачі, складання задач та інші). Навчальні матеріали ціннісного спрямування представлені у певній мірі у всіх сучасних підручниках математики.

У контексті теми конференції доцільно розглянути ще один аспект наступності, а саме про недопустимість утвердження цінностей, які вже віджили свій вік або завершують його. Як підкреслює В. Г. Кремень, формування неадекватних часові цінностей стриножує людину, викривляє її життєвий шлях і суттєво знижує, а то й взагалі перекреслює самореалізацію» [2, с. 9].

Список бібліографічних посилань

1. Кремень В. Г. Якісна освіта і нові вимоги часу. // Директор школи, ліцею, гімназії. 2013. № 4. С. 4 – 11.

2. Про затвердження Інструктивно-методичних матеріалів для проведення експертами експертиз електронних версій проектів підручників // URL:<https://drive.google.com/file/d/1nnbIUaTMfBmiEgIf8YHBOjnQiwtdDgyE/edit> (дата звернення: 3.07.2019).

Vasylieva Daryna. Continuity in the values' formation of the younger generation. *The axiological function of school education is considered. The types of values and means of their formation of the younger generation in the process of teaching mathematics in elementary and senior school are highlighted.*

Keywords. *Axiological approach, values, teaching of mathematics, elementary and senior school.*

Васильева Д. В. Преемственность в формировании ценностей подрастающего поколения. *Рассмотрена аксиологическая функция школьного образования. Освещены виды ценностей и средства их формирования у подрастающего поколения в процессе обучения математике в начальной и старшей школе.*

Ключевые слова. *Аксиологический подход, ценности, обучение математике, начальная и старшая школа.*